3. Ramazan Ayı ve Oruç

3.1. Orucun Farziyeti ve Önemi

Oruç, Yüce Allah'ın rızasını kazanmak için ibadet niyetiyle imsak vaktinden iftar vaktine kadar yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmaktır.[87]

Oruç kelimesi Farsça'dan dilimize geçmiş bir kelimedir. Bu kelimenin Arapçası (صِيَام / صَوْم) "savm-sıyâm" kelimesidir. Sözlükte savm kelimesi "bir şeyden uzak durmak, bir şeye karşı kendini tutmak, engellemek" anlamına gelmektedir.

Oruç, manevi dünyamızı inşa eder. Temel bir ibadettir, ilk insandan günümüze kadar emredilmiştir. Rabbimiz (c.c.) şöyle buyurmaktadır:

﴿ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı."[88]

Peygamberimiz Medine'ye geldiği zaman Yahudilerin aşura orucu tuttuklarını görmüş ve kendilerine bu orucu niçin tuttuklarını sormuştur. Onlar "Bugün hayırlı bir gündür, bu günde Allah, İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardı, Musa (a.s.) bu günde oruç tuttu." cevabını vermişlerdir. Bunun üzerine Peygamberimiz *"Biz Musa'ya sizden daha yakınız."* demiş ve aşura orucunu sahabiye de emretmiştir.[89] Allah Teâlâ, Ramazan orucunu farz kıldığında Resulullah (s.a.v.) *"Aşure günü dileyen oruç tutsun dileyen de tutmasın."*[90] demiştir.

Ramazan; Kur'an, oruç, ibadet ve rahmet ayıdır.

Ramazan orucu, **"(Oruç) sayılı günlerdedir..."**[91] ve **"...Sizden kim bu aya ulaşırsa oruç tutsun..."**[92] ayetleriyle hicretin ikinci yılında Bedir savaşı öncesinde Şaban ayında farz kılınmıştır. Ramazan orucunu tutmak, mükellef olan her Müslüman üzerine farz kılınmıştır. Orucun farziyeti kitap, sünnet ve icma ile sabittir. Orucu hafife almak veya farz olduğunu inkâr etmek, kişinin dinden çıkmasına sebep olur. Farz olduğuna inandığı hâlde özürsüz tutamayan kimse ise günahkâr olur.

87 Hasan Serhat Yeter, Fıkıh, s. 175.
88 Bakara suresi, 183. ayet.
89 Buhârî, Savm, 69; Müslim, Savm 127.
90 Ahmed bin Hanbel, C 4, 244.
91 Bakara suresi, 184. ayet
92 Bakara suresi, 185. ayet.

DEĞERLENDİRELİM

Yüce Allah, Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyurmuştur:

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِى أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُۜ ... ﴾

"(O sayılı günler) insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin..."
(Bakara suresi, 185. ayet)

Bu ayet-i kerimeyi Ramazan ayının önemi açısından değerlendiriniz.

DİKKAT EDELİM

Herhangi bir özür yokken Ramazan günü oruç tutmamak büyük bir günahtır.

Kur'an-ı Kerim'in inmeye başladığı hicri takvime göre yılın dokuzuncu ayı olan Ramazan dinimizce en kutsal ay kabul edilir. Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır: *"Ramazan ayı gelince cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincirlere vurulur."*[93]

Ramazan ayını iyi değerlendirmek gerekir. Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Bir kimse, Ramazan ayının faziletine inanarak ve mükâfatını Allah'tan umarak oruç tutarsa o kimsenin geçmiş günahları affolunur."*[94]

Ramazan ayında ortaya çıkan manevi atmosfer ve huzur bütün müminleri kuşatır. Rahmet yayılır, bereket ve mutluluk tecellisi, dünyada Müslüman toplumun bulunduğu her yerde hissedilir. Oruç tutulur, mukabeleler okunur, İftar edilir. Yatsı namazından sonra teravih namazı kılınır. Fakirlere fıtır sadakası verilir. Bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesi, bu ay içindedir. Dileyen Ramazan ayında, özellikle son on gününde itikâfa girer. Böylece Müslümanlar bu ayda manevi bir eğitimden geçerler.

Oruç, Yüce Allah'ın emrine boyun eğmektir. Sırf Allah rızası için yerine getirilen çok faziletli bir ibadettir. Bu niyetle oruç tutanları Allah mükâfatlandıracaktır. Bir kudsî hadiste şöyle geçmektedir: *"Oruçlu kimse, benim rızam için yemesini içmesini, cinsi arzusunu bırakmıştır. Oruç sadece benim için yapılan bir ibadettir. Onun ecrini ben veririm."*[95]

Oruç, mümini içgüdülerinin pençesinden kurtarır ve ruhi olgunluğa kavuşturur. Gerçek anlamda oruç tutmak; ruhumuza, kalbimize ve azalarımıza da oruç tutturmaktır. Sadece yemeden içmeden uzaklaşmak değil, aynı zamanda nefsi terbiye etmektir. Cenâb-ı Hakk'ın (c.c.) hoşnut olmadığı haramlardan uzaklaşmak, günaha sevk eden şeylere bakmamak, kul hakkı yememek, kendimizi kavgadan ve yalan, dedikodu, küfür gibi şeylerden uzak tutmaya çalışmaktır.

Bizim için en güzel örnek olan Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: *"Kim oruçlu iken yalanı ve kandırmayı terketmezse bilsin ki onun yiyip içmesiyi bırakmasına Allah'ın ihtiyacı yoktur."*[96]

Oruç tutan kimse, Rabbine olan kulluk borcunu yerine getirmenin mutluluğunu yaşar.

Oruç tutanların Allah katındaki mevkileri yüksektir. Hz. Muhammed (s.a.v.) cennete girecek insanların dünyadaki amellerine göre değişik kapılardan cennete davet edileceğini bildirmiştir. O kapılardan biri de oruç tutmayı

93 Buhârî, Savm, 5.
94 Buhârî, Savm, 6; Müslim, Sıyâm, 203.
95 Müslim, Sıyâm, 162.
96 Buhârî, Savm, 8, Edeb 51; Ebû Dâvud, Savm, 25; Tirmizî, Savm, 16.

sevenler için ayrılmış olan reyyân kapısıdır. "Oruçlular nerede?" şeklindeki çağrı üzerine onlar bu kapıdan girecekler ve daha sonra bu kapı kapatılacak, başkaları oradan giremeyecektir.[97]

Oruç tutan kimse nimetlerin kıymetini daha iyi anlar. Oruç, iradeyi güçlendirerek nefsin isteklerinin kontrol altına alınmasını sağlar. Oruç sabırlı olmayı yaşayarak öğretir. Allah Resulü (s.a.v.) *"Oruç sabrın yarısıdır."*[98] buyurarak bu gerçeği dile getirmiştir. Oruç kötülüklerden uzaklaşmaya vesiledir. Allah Resulü (s.a.v.) bu konuda şöyle buyurmuştur: *"Oruç bir kalkandır. Oruçlu kimse kötü söz söylemesin ve cahillik yapmasın. Eğer herhangi bir kimse kendisine çatar yahut kötü söz söylerse ona iki defa 'Ben oruçluyum' desin."*[99]

Oruç, insan bedeninin dinlenmesini sağlar. Vücutta biriken fazla toksinler oruç sayesinde erir ve beden rahata kavuşur. Bunun için Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: *"Oruç tutun ki sıhhat bulasınız."*[100]

97 bk. Buhârî, Savm, 4.
98 İbn Mâce, Sıyâm 44.
99 Buhârî, Savm, 2.
100 Taberani, Mu'cemu'l-Evsat, C 8, s. 174; Münzirî, et-Tergîb, C 2, s. 206.
101 Bakara suresi, 187. ayet.
102 Buhârî, Savm, 20; Müslim, Sıyâm, 45; Tirmizî, Savm, 17; Nesâî, Savm, 18.